

**แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ใน
สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา**
The Guidelines to Develop the Management of the Vocational Entrepreneur
Incubator Center in accordance with the Good Governance Principles in the
Northeastern Educational Institutions under the Office of the Vocational Education
Commission

วิภาดา ดีดวงพันธ์, สุวิจักขณ์ มั่นสารนียธรรม
วิทยาลัยนครราชสีมา

Wipada Deeduangpan, Suvijak Mansaraneeyatham
Nakhon Ratchasima College

Corresponding Author E-mail : took.d.wipada@gmail.com

(Received : April 29, 2024; Edit : May 22, 2024; accepted : May 26, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะของสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาล จำแนก ตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาล วิธีการดำเนินงานวิจัย จำแนกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาภาคอีสาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ค่าความสอดคล้อง ค่าความเชื่อมั่น ใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีเจาะจง จำนวน 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลของสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน อายุ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล มี 6 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนของผู้บริหารงานและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ 2) การฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและครูที่เกี่ยวข้อง 3) การต่อยอดธุรกิจเดิม สร้างแผนธุรกิจใหม่ และประเมินคุณภาพ 4) การทบทวน และปรับแผนธุรกิจ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ 5) การพัฒนาธุรกิจศูนย์บ่มเพาะให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ โดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อ และ 6) การวิเคราะห์ ปรับปรุงเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจใหม่

คำสำคัญ : ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา , หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This research aims to : 1. Study the level of operational management of entrepreneurship incubation centers for vocational education entrepreneurs according to ethical principles. 2. Compare the opinions of school administrators and incubation center heads regarding the operation of entrepreneurship incubation centers according to ethical principles, categorized by position, age, and experience. 3. Study the development guidelines for operating entrepreneurship incubation centers according to ethical principles. The research methodology is divided into 2 phases: Phase 1 studies the current operation of entrepreneurship incubation centers for vocational education entrepreneurs according to ethical principles, and Phase 2 studies the development guidelines for operating entrepreneurship incubation centers for vocational education entrepreneurs according to ethical principles, particularly those under the jurisdiction of the state education office in the northeastern region. Sample size is determined using the Krejcie and Morgan's table. Simple random sampling method is employed with 144 respondents. Research tools include questionnaires and interviews. Statistical analysis includes percentages, means, and standard deviations.

The research findings are as follows:

1. The operation of entrepreneurship incubation centers for vocational education entrepreneurs under the state education office in the northeastern region, according to ethical principles, is found to be generally at a high level in all aspects.
2. Results of comparing the opinions of school administrators and incubator heads. Classified by work position, age, and work experience. There are opinions at a high level. Overall and each aspect is not different.
3. There are 6 development guidelines for operating entrepreneurship incubation centers for vocational education entrepreneurs according to ethical principles, including: 1) support from management and incubation center heads, 2) training and development of students and relevant teachers, 3) business expansion, new business plan creation, and quality assessment, 4) review and adjustment of business plans to align with the situation, 5) development of entrepreneurship incubation centers into learning hubs using the principle of responsibility, and 6) analysis and strategy adjustment to drive new business initiatives.

Keywords : Vocational Entrepreneurship Incubator Center the principles of good governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนด เป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2560 : 8) ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังได้นำมาบรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและหลักธรรมาภิบาล พร้อมทั้งได้บรรจุไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) รวมทั้งแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดว่า การบริหารจัดการประเทศต้องเสริมสร้างหลักธรรมาภิบาลให้เข้มแข็ง เพื่อให้เกิดระบบบริหารจัดการที่ดี องค์การ ความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) ได้ประกาศค่าคะแนนดัชนีตัวชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันโลก (The World Corruption Perception Index : CPI) ประจำปี 2561 พบว่า ประเทศไทยมีการบริหารงานด้านความโปร่งใสลดลง แสดงว่า การบริหารงานมีการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้น ฉะนั้น หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เป็นการบริหารการตามหลักธรรมาภิบาล หรือการปกครองที่เหมาะสมและเป็นธรรม ใช้ในการธำรงรักษา บ้านเมืองและสังคม เป็นการบริหารจัดการทำให้งาน

สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้เกิดความพึงพอใจ ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (ปริญญา ยกพล, 2563 : 31)

กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาล มาปรับประยุกต์ใช้ภายในสถานศึกษา โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศนโยบายธรรมาภิบาลข้อมูล และแนวปฏิบัติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2565 โดยได้กำหนดนโยบายในระบบการบริหารจัดการที่ดี มีความชัดเจน โปร่งใส มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ด้วยการกำกับดูแลองค์การที่ดี ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญๆ คือ (1) ปณิธานองค์กร (2) นโยบายการกำกับดูแลองค์การที่ดี 4 ด้าน ประกอบด้วยนโยบายด้านรัฐ สังคมและสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นโยบายด้านองค์กร และนโยบายด้านผู้ปฏิบัติงาน และ (3) แนวทางการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565 : 5) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลมากำหนดไว้ในแผนการศึกษาชาติตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเฉพาะการเน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวะการณ์ และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาคและโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมยุค 4.0 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา และมีกรอบวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านวิชาชีพ อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่สามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพอิสระ โดยให้ผู้เรียนรู้จักการจัดทำกิจกรรมพัฒนาการศึกษาวิชาชีพด้วยการพัฒนาทักษะพื้นฐานของบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีความรู้ทางด้านการจัดการธุรกิจอย่างแท้จริง ตลอดจนการพัฒนาทักษะให้ผู้เรียน เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) ในงานตามสาขาวิชาชีพ และนำมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ สามารถประกอบธุรกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา ที่มุ่งผลิตกำลังคนระดับ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ที่มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ มีการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดย่อมที่มุ่งให้องค์ความรู้ด้านธุรกิจในการเป็นผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) ผ่านกระบวนการจัดการดำเนินกิจกรรม “ภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา” โดยการกำหนดให้ทุกสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาของภาครัฐ จัดโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ด้วยการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะในกลุ่มผู้เรียนสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษา ผ่านกระบวนการจัดการทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีประสบการณ์ในการทำธุรกิจ มีองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการต่อยอดไปเป็นผู้ประกอบการรายย่อย (SMEs) สร้างแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ และสร้างรายได้ในอนาคตหลังจบการศึกษา (สำนักมาตรฐาน การอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562 : 7)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญยิ่ง ในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษ ที่ 21 และเป็นประเด็นหลักที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 การเตรียมความพร้อมกำลังคน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก ที่มีพลวัตและการแข่งขันอย่างเสรี และไร้พรมแดน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานและพัฒนาแนวทางในการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน และยกระดับการพัฒนาคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาสู่การบ่มเพาะผู้ประกอบการอัจฉริยะ ในฐานะที่เป็นอีกหนึ่งกลไกหลัก ที่สามารถสร้างปัจจัยส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในการสนับสนุนและพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน ให้สามารถนำองค์ความรู้ ทักษะวิชาชีพในการสร้างเสริมประสบการณ์เชิงพาณิชย์ ให้มีความพร้อมที่จะเริ่มต้นธุรกิจใหม่ หรือต่อยอดธุรกิจเดิมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ตอบสนองวัตถุประสงค์พื้นฐานของการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการพัฒนากำลังคนประเทศ ซึ่งผลจากการทำวิจัยที่ได้รับครั้งนี้ ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบการวางแผน ปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

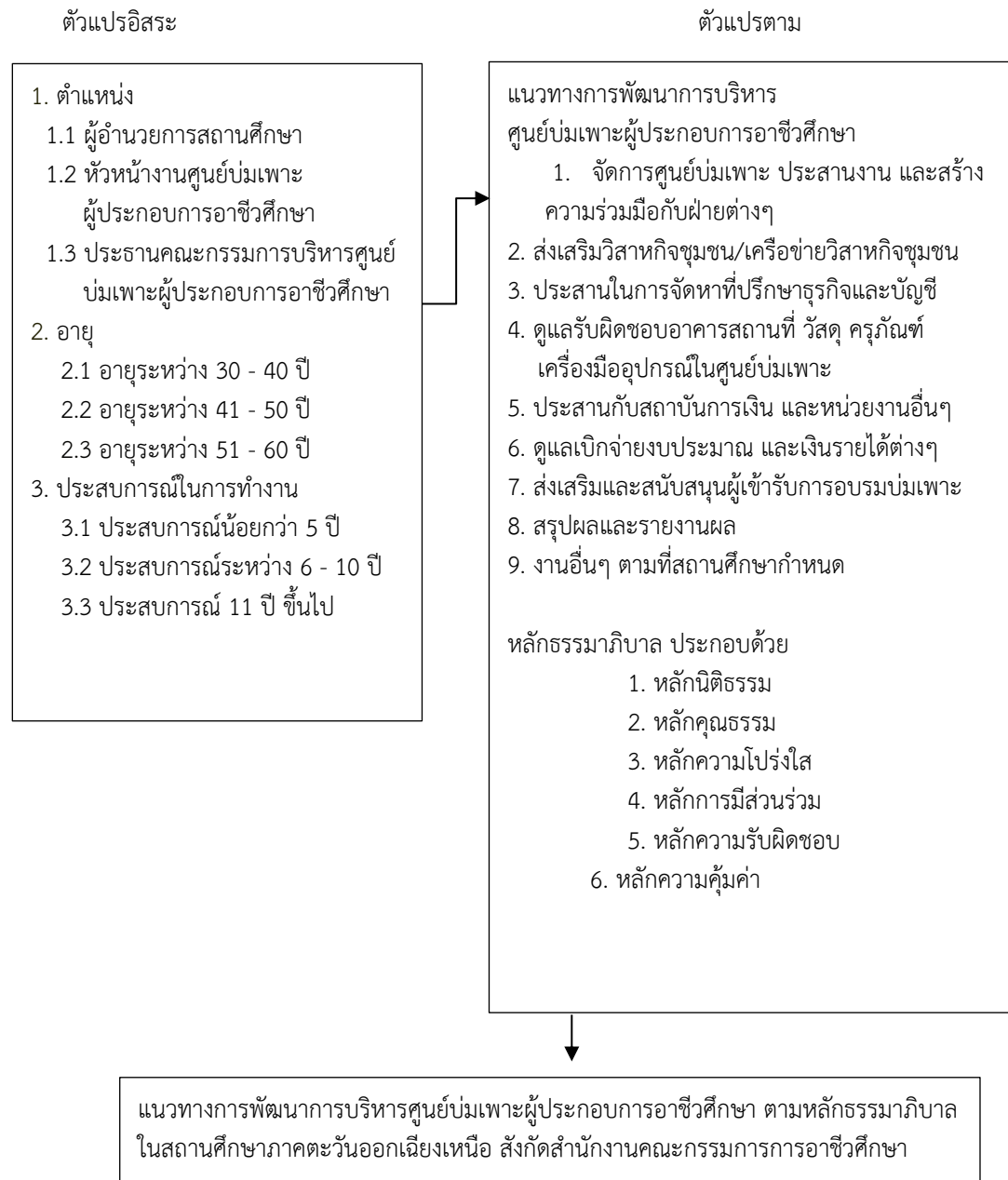
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาการดำเนินงานบริหารศูนย์ บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน
2. บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน
3. บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 105 คน หัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 105 คน และประธานกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 20 คน ของสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวนประชากร 230 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 67 คน และหัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 67 คน และประธานกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา จำนวน 10 คน ของสถานศึกษาภาครัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2566 รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 144 คน

ตัวแปร

1.ตัวแปรอิสระ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และหัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์ ดังนี้

- 1) ตำแหน่ง หรือ สถานะ จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย
 - 1.1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา
 - 1.2) หัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา
 - 1.3) ประธานกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา
- 2) อายุ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 2.1) อายุระหว่าง 30 – 40 ปี
 - 2.2) อายุระหว่าง 41 – 50 ปี
 - 2.3) อายุระหว่าง 51 – 60 ปี
- 3) ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ได้แก่
 - 3.1) ประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี
 - 3.2) ประสบการณ์ทำงาน ระหว่าง 6-10 ปี
 - 3.3) ประสบการณ์ทำงาน 11 ปี ขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของสภาพในการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการปฏิบัติการกิจ หน้าที่ และแนวนโยบายของสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562 : 7)

- 1) จัดการศูนย์บ่มเพาะ ประสานงาน และสร้างความร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ
- 2) ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนตามความต้องการ (Needs)
- 3) ประสานงานในการจัดหาที่ปรึกษาธุรกิจ และบัญชี ให้แก่ผู้เข้ารับการบ่มเพาะ
- 4) ดูแลและรับผิดชอบอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ เครื่องมืออุปกรณ์ในศูนย์บ่มเพาะ
- 5) ประสานงานกับสถาบันการเงิน และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อหาแหล่งเงินทุน สนับสนุน
- 6) ดำเนินการดูแลการเบิกจ่ายงบประมาณ และเงินรายได้ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบทางราชการ
- 7) ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เข้ารับการบ่มเพาะเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 8) สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- 1.แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานะ หรือตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง สภาพการบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะ มีธรรมาภิบาลระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง สภาพการบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะ มีธรรมาภิบาลระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง สภาพการบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะ มีธรรมาภิบาลระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง สภาพการบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะ มีธรรมาภิบาลระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง สภาพการบริหารงานของศูนย์บ่มเพาะ มีธรรมาภิบาลระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended)

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับภารกิจ หน้าที่ และตามตัวชี้วัดของสำนักมาตรฐานและวิชาชีพ จำนวน 15 ข้อ ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับการทำงานตามหลักการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544 :18) จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือของแบบสอบถาม

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาล แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาสังเคราะห์เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วน (Rating scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามจากตำรา เอกสารและงานวิจัย

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้น นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.4 สร้างแบบสอบถาม และแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา และการดำเนินธุรกิจงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เสร็จแล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้มาสังเคราะห์ และสรุปหลอมรวมสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

1.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

1.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.7 ทดลองหาคุณภาพเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา คือ วิทยาลัยเทคนิคบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ทำการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach โดยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป โดยเกณฑ์ความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 180)

1.8 คัดเลือกข้อคำถามที่มีความเหมาะสมจำนวน 50 ข้อ มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.92

1.9 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถามส่งไปยังสถานศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ทางระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (AMS e-Office)

3. ผู้วิจัยดำเนินการประสานการจัดตั้งกลุ่มไลน์ (Line) ในการส่งข้อมูลต่างๆ ประกอบด้วย หนังสือนำเสนอขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย และการส่งแบบสอบถามงานวิจัยด้วย Google Forms และทางคิวอาร์โค้ดให้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประสานขอเก็บข้อมูลงานวิจัย

4. ผู้วิจัยประสานกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน เพื่อสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสรุปผลข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตลอดจนติดต่อการประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัยผ่านทางไลน์ (Line) โทรศัพท์ และระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (AMS e-Office)

5. ผู้วิจัยสรุปผลคำตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาจัดแยกออกเป็นหมวดหมู่เป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ประธานกรรมการบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา หัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปผลการตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้วยการนำเสนอข้อมูลต่างๆ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ในการแบ่งชั้นความคิดเห็นเป็นคะแนนเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุดและสูงสุด และแบ่งเกณฑ์ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 94)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายถึง	อยู่ในระดับระดับมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. สรุปผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย มาจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการดังนี้

1.) สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะ

ผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาด้านอาชีวศึกษาภาครัฐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.) สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งออกเป็นหมวดหมู่ และแยกประเด็นของข้อมูลที่ต้องการออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เพื่อสร้างขอบเขตที่ชัดเจนและถูกต้อง และจำแนกข้อมูล มาวิเคราะห์เป็นประเด็นหลัก และแบ่งเป็นประเด็นย่อย

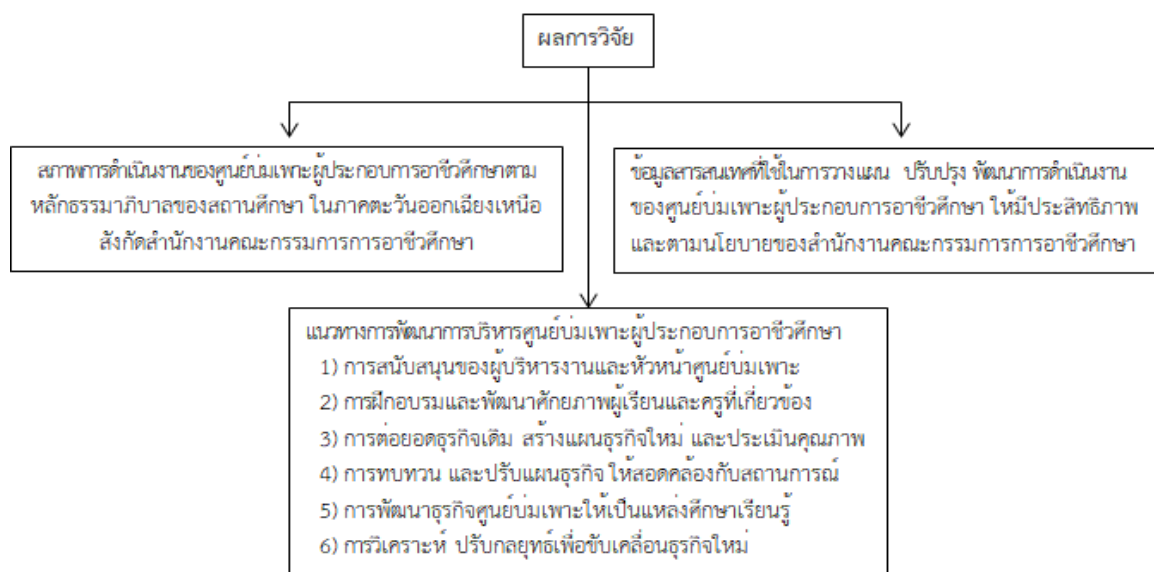
3.) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดและทฤษฎีที่ทำการศึกษา โดยสรุปผลข้อมูลแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) และสูตรที่ใช้ในการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : index of item-objective)

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยภาพรวมและรายด้านของสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ด้านที่	รายการ	ระดับปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	อันดับ
1	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม	4.26	0.17	มาก	5
2	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม	4.26	0.36	มาก	4
3	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ด้านความโปร่งใส	4.28	0.40	มาก	3
4	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม	4.40	0.21	มาก	2
5	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ด้านความรับผิดชอบ	4.40	0.47	มาก	1
ภาพรวม		4.32	0.32	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานในการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.32$, S.D.= 0.32) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรับผิดชอบ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.47) รองลงมาคือ สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.= 0.21) และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.26$, S.D.= 0.17)

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ตำแหน่งทำงาน (n = 144)					
		ผู้อำนวยการ		รองผู้อำนวยการ		หัวหน้าศูนย์	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	สภาพการดำเนินงานด้านหลักนิติธรรม	4.12	0.35	4.04	0.49	4.11	0.05
2	สภาพการดำเนินงานด้านหลักคุณธรรม	4.08	0.37	4.11	0.50	4.19	0.40
3	สภาพการดำเนินงานด้านความโปร่งใส	4.19	0.40	4.13	0.47	4.22	0.85
4	สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม	4.17	0.40	4.10	0.45	4.39	0.72
5	สภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบ	4.15	0.39	3.94	0.45	4.15	0.45

6	สภาพการดำเนินงานด้านความคุ้มค่า	4.00	0.45	4.02	0.40	4.08	0.37
	ภาพรวม	4.12	0.31	4.05	0.38	4.19	0.47

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใส โดยมีความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ และหัวหน้างานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบกิจการอาชีวศึกษา ส่วนที่มีความคิดเห็นรองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคุ้มค่า

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามอายุ ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบกิจการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	อายุ (n = 144)					
		30 - 40 ปี		41 - 50 ปี		51 - 60 ปี	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	สภาพการดำเนินงานด้านหลักนิติธรรม	3.61	0.35	4.06	0.47	4.12	0.39
2	สภาพการดำเนินงานด้านหลักคุณธรรม	3.67	0.34	3.99	0.38	4.13	0.38
3	สภาพการดำเนินงานด้านความโปร่งใส	3.77	0.24	4.13	0.42	4.20	0.45
4	สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม	3.74	0.48	4.13	0.44	4.21	0.40
5	สภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบ	3.71	0.34	3.92	0.44	4.02	0.40
6	สภาพการดำเนินงานด้านความคุ้มค่า	3.71	0.50	4.09	0.48	4.17	0.41
	ภาพรวม	3.71	0.32	4.05	0.36	4.14	0.32

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้ที่มีอายุ 30 - 40 ปี คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77, S.D. = 0.24) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.35)

ผลความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาลของผู้มีอายุ 41 - 50 ปี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้ที่มีอายุ 30 - 40 ปี คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.42) ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.38)

ผลความคิดเห็นสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาลของผู้มีอายุ 51 - 60 ปี มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้ที่มีอายุ 51 - 60 ปี คือ ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.02, S.D. = 0.40)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	สภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล	ประสบการณ์ทำงาน (n = 144)					
		ไม่เกิน 5 ปี		ตั้งแต่ 6-10 ปี		ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป	
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1	สภาพการดำเนินงานด้านหลักนิติธรรม	3.84	0.38	4.12	0.39	4.09	0.52
2	สภาพการดำเนินงานด้านหลักคุณธรรม	3.96	0.34	4.06	0.38	4.08	0.43
3	สภาพการดำเนินงานด้านความโปร่งใส	4.09	0.41	4.15	0.42	4.20	0.46
4	สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม	4.01	0.42	4.17	0.40	4.16	0.52
5	สภาพการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบ	3.90	0.45	3.96	0.40	4.03	0.46
6	สภาพการดำเนินงานด้านความคุ้มค่า	4.02	0.40	4.15	0.48	4.17	0.54
	ภาพรวม	3.99	0.35	4.10	0.31	4.12	0.42

จากตารางที่ 4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ภาพรวมของผู้มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.35) มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ 6 - 10 ปี มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.31) และมีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายด้านตามประสบการณ์ทำงานบริหารในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา พบว่า ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.38)

ประสบการณ์ทำงานบริหารในศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตั้งแต่ 6 - 10 ปี พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.40) และรองลงมาคือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.42) และด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.40)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (SMEs) และนโยบายในการปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี โพธิ์คำ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า พบว่า การบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบและด้านหลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา มีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ และมอบหมายภารกิจในการทำงานของบุคลากรตรงกับความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลวรรณ ประจง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิ

บาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า บทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18

1.2 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายเพชร พิณรัตน์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายการศึกษาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า 1) ธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของโรงเรียน ฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมฤดี สอนดี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก

1.4 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสรี ภักดี (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา พบว่า ระดับกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการวางแผน รองลงมาคือด้านการควบคุมงาน และด้านการจัดองค์การตามลำดับ

1.5 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรับผิดชอบต่อภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์โกศลกิตติอัมพร (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ พบว่า ระดับการบริหารจัดการเทศบาลตำบล กลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ด้านการเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ด้านการลด ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ด้านการปรับปรุงภารกิจให้ทันต่อสถานการณ์ด้านการอำนวยความสะดวก และตอบสนองความต้องการของประชาชน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.6 ผลสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิมาลย์ ลิทอง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ปัจจัยการบริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย และนโยบายในการปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแวสือมาน หามะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การสอน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่าง

กัน และครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ มีภูมิ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามอายุ ผู้มีอายุ 51 - 60 ปี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของผู้ที่มีอายุ 30 - 40 ปี คือ ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย โพธิ์ศรี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน รองลงมา คือ ด้านความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าศูนย์บ่มเพาะที่มีต่อสภาพการดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะ ตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาพร รอดไพบุลย์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว พบว่า 1. ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ทักษะการสื่อสาร แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ผู้มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลวรรณ ประจง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า 1.) บทบาท การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2.) ผลการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันผู้มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 6 - 10 ปี และผู้มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป มีการดำเนินงานในระดับมาก

3. แนวทางพัฒนางานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (SMEs) และนโยบายในการปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

3.1 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักนิติธรรม

ส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบธุรกิจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด และจัดรูปแบบระบบการทำงานเพื่อควบคุม ติดตาม และประเมินผล ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงานและจัดการธุรกิจ ตามข้อตกลงที่ได้จัดทำร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาค เป็นธรรมอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ธุรกิจของศูนย์บ่มเพาะเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา กาดัง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านแม่แตดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านแม่แตดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เข้ามาเป็นหลักการในการบริหารจัดการสถานศึกษาในทุกมิติ คือ ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านนโยบายและแผนฯ ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารงานบุคคลรวมถึงในเรื่องชุมชนสัมพันธ์ 2) การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้อง

กระบวนการปลูกฝังหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติของผู้เรียน ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายอย่างสอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้เรียน 4) การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้ได้เรียนรู้และพัฒนากิจการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง

3.2 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักคุณธรรม

หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาทั่วไป ดำเนินการดูแล ติดตาม ประเมินผล และให้คำแนะนำแนวทางการดำเนินการพัฒนาธุรกิจในด้านต่าง ๆ ตามข้อตกลงร่วมกันที่ก่อให้เกิดความเสมอภาคเป็นธรรม และจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาเฉพาะด้าน เพื่อให้คำแนะนำและมีการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาเฉพาะด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีดี เกตุรสุทธ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยอุปสรรคที่มีต่อผู้ประกอบการฐานนวัตกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต่อการตัดสินใจของผู้ให้บริการทางการเงินธุรกิจและนักลงทุนของประเทศไทย พบว่า ผู้บริหารและทีมงานของธุรกิจร่วมลงทุน มีลักษณะการสนับสนุน ทางการเงินทั้งประเภททางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ หน่วยงานทำการลงทุนในกิจการที่ได้รับเลือกเป็นตัวเงินโดยตรงตามแต่กรณีไป อีกทั้งยังมีการสนับสนุนด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การให้คำปรึกษาทางธุรกิจการเชื่อมโยงเครือข่ายให้เข้าถึงผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และการช่วยเหลือเพื่อเชื่อมโยงไปถึงการระดมทุนในระดับถัดไป โดยแบ่งเงื่อนไขของบริการสนับสนุนที่มีผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือธุรกิจที่จับต้องได้ระดับหนึ่ง และต้องการพัฒนาต่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักความโปร่งใส

ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ปัจจัย ศึกษาวิจัยความต้องการและแนวโน้มของตลาดในอนาคต เพื่อพัฒนาต่อยอดธุรกิจเดิม และความเป็นไปได้ของแผนธุรกิจอย่างเปิดเผย เป็นประโยชน์ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการบ่มเพาะ แสวงหาและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ แนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้ผลงานสามารถนำไปใช้งานให้เกิดประโยชน์ได้จริง ผลงานผ่านการคัดเลือกระดับ อศจ. , ระดับภาค ระดับชาติ และมีศักยภาพที่สามารถนำมาต่อยอดเชิงพาณิชย์ เพื่อนำไปสู่การจดอนุสิทธิบัตรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลฤทธิ์ จินดาหลวง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง สู่มาตรฐานการอาชีวศึกษาด้วย 6M และ PDCA พบว่า สภาพและรูปแบบการขับเคลื่อนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางสู่มาตรฐานการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 1) จัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ โครงการสร้างพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ให้ละเอียดชัดเจนและต่อเนื่อง 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในข้อกำหนด กติกาและเกณฑ์การให้คะแนนและการดำเนินการจัดการ แข่งขันให้แก่นักเรียนนักศึกษาและครูที่ปรึกษา 3) จัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์แต่ละชิ้นงานที่จะดำเนินการ 4) จัดสรรงบประมาณส่งเสริม สนับสนุนให้เหมาะสมเพียงพอ 5) ควรจัดให้มีพื้นที่ในการแสดงผลงาน ต้นแบบของชิ้นงาน นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์เพื่อใช้เป็นแบบอย่าง (The Best Practice) ในการเรียนรู้แก่นักเรียนนักศึกษาและครูที่ปรึกษาต่อไป และ 6) ควรจัดให้มีสถานที่ให้ผู้คนภายนอกหรือตัวนักเรียน นักศึกษาเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือทำการซื้อขายให้ผู้ใช้ได้ ทดลองใช้งานจริง

3.4 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าศูนย์บ่มเพาะ ครูที่ปรึกษาธุรกิจ หรือครูที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันวางแผน จัดทำบันทึกการจัดการความรู้ และแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดและส่งต่อองค์ความรู้ ที่มุ่งเน้นส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ปรับปรุงกระบวนการทำงาน ควบคุม ติดตามและประเมินผล เพื่อมุ่งเน้นการดำเนินธุรกิจให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิศ ผลิตพิภพ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารโครงการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า 1) การบริหารโครงการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการนำโครงการไปปฏิบัติด้านการประเมินโครงการ ด้านการวางแผนโครงการ และด้านการประเมินความต้องการจำเป็น 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

3.5 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประสานงาน และสร้างความร่วมมือทางธุรกิจกับฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี พร้อมทั้งทำความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายทางธุรกิจในการต่อยอดธุรกิจและสร้างประสบการณ์ใหม่ ร่วมกันสร้างสังคม สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาส ศรีทองคำ และกัญญ์รัชกรย์ เลิศอมรศักดิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สู่ความเป็นเลิศในเขต

กรุงเทพมหานคร พบว่า การบ่มเพาะในเรื่องดูแลให้คำปรึกษาด้านการจัดการด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงินการบัญชีอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางดังนี้ คือ การสืบค้นเสาะหาครูผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจเฉพาะด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการบ่มเพาะการเป็นผู้ประกอบการ อาชีวศึกษา ทั้งจากเครือข่ายภายในและเครือข่ายที่ภายนอก เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ ในการให้คำปรึกษา ในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการ

3.6 แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้หลักความคุ้มค่า ผู้รับผิดชอบในการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วางแผนกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ธุรกิจปัจจุบัน ศึกษาวิจัยความต้องการและแนวโน้มของตลาดในอนาคต และขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์บ่มเพาะไปสู่เป้าหมายธุรกิจใหม่ ด้วยการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการบ่มเพาะ เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแสวงหาและพัฒนานวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ เพื่อนำไปต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ โดยมีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาส ศรีทองคำ และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านนวัตกรรมในเรื่องการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เข้ารับการบ่มเพาะ แสวงหาและพัฒนาวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ เพื่อนำไปสู่การจดอนุสิทธิบัตร ควรมีแนวทาง คือ การศึกษาวิจัยความต้องการและแนวโน้มของตลาดในอนาคต พิจารณาผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่ผ่านการคัดเลือกระดับ อศจ., ระดับภาค ระดับชาติ หรือผลงานที่สามารถใช้งานได้จริง มีศักยภาพที่สามารถนำมาต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้ ใช้เทคโนโลยีในการจำหน่ายสินค้าได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม คือ การบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ยังขาดการจัดฝึกอบรมขั้นตอนการทำงาน ตามกฎระเบียบและข้อบังคับในการดำเนินงานของศูนย์บ่มเพาะที่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม คือ ผู้บริหารงานของศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียยังขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่บุคลากรศูนย์บ่มเพาะตามนโยบายของหน่วยงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใส คือ การบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ยังขาดการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และเปิดเผยข้อมูลต่อทุกฝ่ายในบางประเด็น รวมทั้งยังไม่มีการร่วมตัดสินใจและได้รับความเห็นชอบจากทุกฝ่าย

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ยังขาดการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ตรวจสอบ การสรุปผลในการดำเนินงานและร่วมตัดสินใจอย่างเหมาะสม

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความรับผิดชอบ คือ การบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ยังขาดกิจกรรมการกระจายอำนาจ และสร้างความรับผิดชอบ พร้อมรับการตรวจสอบอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

1.6 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความคุ้มค่า คือ การบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา ยังขาดการกระบวนการดำเนินธุรกิจด้วยความประหยัด คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย องค์ประกอบ และตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการดำเนินธุรกิจให้รู้เท่าทันยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยียุคดิจิทัล สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21

2.3 ควรศึกษาคุณลักษณะของสถานศึกษาในการพัฒนาการบริหารศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาเพื่อความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา กาตั้ง. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านแม่แดดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- จุฑามาส ศรีทองคำ และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2564). การบริหารงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- จิรวรรณ มีภูมิ. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).
- รัชชัย โพธิ์ศรี และคณะ. (2565). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี).
- นิภาพร รอดไพบุลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : บริษัท. สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ปรีดี เกตุรสนทร.(2564). การศึกษาปัจจัยอุปสรรคที่มีต่อผู้ประกอบการฐานนวัตกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีต่อการตัดสินใจของผู้ให้บริการทางการเงินธุรกิจและนักลงทุนของประเทศไทย.(วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- พลฤทธิ จินดาหลวง. (2562). การพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์คนรุ่นใหม่ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง สู่มาตรฐานการอาชีวศึกษาด้วย 6M และ PDCA. ลำปาง : วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ภูษณทัต ผลทับทิมธนา. (2563). การบริหารโครงการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- วารุณี โพธิ์คำ. (2562). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า. กรุงเทพฯ : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร.
- วิมาลย์ ลีทอง. (2563). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร. (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษามหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- แวสือมาน หามะ. (2565). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560 – 2579. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2554). หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2562). คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สายเพชร พิณรัตน์. (2566). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายการศึกษา

อำเภอเกษตรสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย).

เสรี ภัคดี. (2564). กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา.

(วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา).

เสาวลักษณ์โกศลกิตติอัมพร. (2563). การพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์.มหาสารคาม :

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

อุบลวรรณ ประจง. (2566). การศึกษาบทบาทการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).